

ROBINSON

noviny pro děti každého věku

zdarma

svět dětí

Při příležitosti Světového dne vody, který každoročně připadá na 22. března, připravil český UNICEF spolu s několika kavárnami a restauracemi unikátní charitativní kampaň.

Cílem kampaně bylo upozornit na nedostatek pitné vody a chybějící základní hygienické záležitosti, kvůli němuž především v nejhudších zemích světa denně umírá 990 dětí mladších pěti let. Průjemová onemocnění způsobená používáním znečištěné vody z povrchových zdrojů a nedostatečná hygiena jsou po zápalu plic druhou nejčastější příčinou úmrtí nejmenších dětí. Klimatické změny a související katastrofální období sucha v kontrastu s ničivými záplavami celou situaci ještě zhoršují. Tento problém se nejpalčivěji týká především nejhudších zemí světa a oblastí, kde byla infrastruktura zničena přírodní katastrofou nebo válečným konfliktem.

V rámci kampaně, která probíhala v týdnu od 20. do 27. března 2017 ve vybraných restauracích a kavárnách po celé ČR, bylo možno zakoupením džbánu kohoutkové vody v ceně 25 Kč podpořit programy zaměřené na vodu, hygienu a sanitaci ve více než 150 zemích, kde UNICEF pomáhá. Z každého džbánu jde minimálně 20 Kč na pomoc dětem.

Týden vody

„Možnost otočit kohoutkem a napít se čisté vody považujeme v našich podmínkách většinou za samozřejmost. Pro 663 milionů lidí ve světě je však pitná voda nedostupným luxusem. V rámci Týdne vody, pro jehož pořádání jsme se rozhodli letos poprvé, se mohl prostřednictvím zakoupeného džbánu vody do pomoci dětem zapojit skutečně každý. 20 Kč, které UNICEF z každého prodaného džbánu získá, zajistí například 162 tablet na vyčištění celkem 810 litrů vody,“ doplňuje ředitelka UNICEF ČR Pavla Gomba.

Proč je potřeba pomáhat?

- Protože kvůli pití znečištěné vody a nedostatečné hygieně umírá ročně **361 tisíc dětí** mladších 5 let.
- Protože **663 milionů lidí** musí používat vodu, která není vhodná na pití ani vaření.
- Protože **2,4 miliardy lidí** používají jen nejprimitivnější toaletu a **946 milionů lidí** nemá přístup k vůbec žádné toaletě.
- Protože kromě rizika nákazy cholerou, malárií, horečkou dengue a dalšími smrtelnými onemocněními způsobuje dlouhodobé používání znečištěné vody také **nevratná fyzická a mentální poškození** ve vývoji dětí – každoročně je takto postiženo v průměru **každé čtvrté dítě**.
- Protože v mnoha zemích je zajištění vody pro celou domácnost povinností dětí, zejména dívek, které denně místo školy **tráví dlouhé hodiny** nošením těžkých kanystrů s vodou, vhodnou mnohdy jen pro hospodářská zvířata.
- Protože chybějící toalety ve školách jsou příčinou významného **poklesu školní docházky** u dívek v období dospívání.
- Protože dostupnost moderních toalet a zdrojů pitné vody v nejhudších zemích světa by ročně ušetřila **263 miliard dolarů** na výdajích za krizovou pomoc a dalších **11,6 miliard dolarů** za zdravotní péči.

Komu UNICEF pomohl?

Alespoň několik příkladů čtete na straně 5.

© UNICEF/Rich

www.unicef.cz

Je mnoho událostí a mnoho lidí, kterým projevujeme úctu, protože jejich skutky se v dobrém dotýkají každého z nás. Ale je zde také někdo úplně výjimečný, jehož starost o náš spokojený život je tak samozřejmá, že na ně mnohdy pozapomínáme. Ten někdo jsou:

Naše maminky

V nejkrásnějším měsíci roku – v květnu – slavíme kromě Svátku práce (1. května) a svátku osvobození (8. května) také Den matek. Ačkoliv tento svátek se u nás držel již za první republiky, k jeho znovuzkřížení ve větším měřítku došlo vlastně až po listopadu 1989.

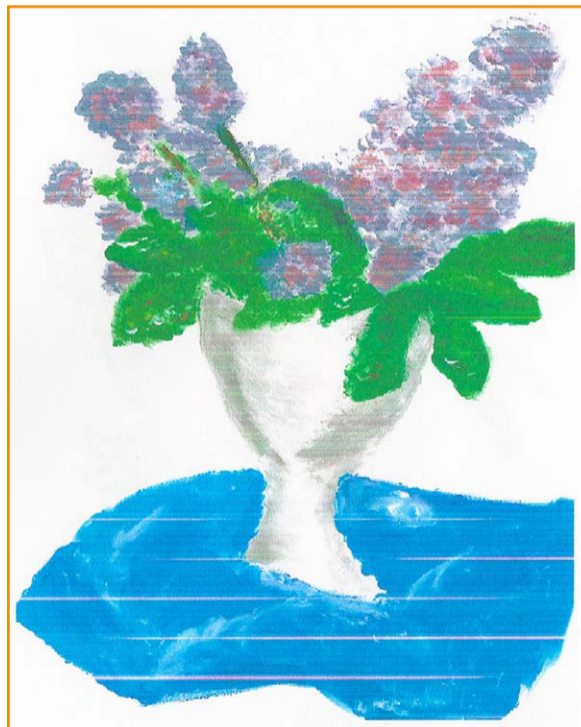
Den matek se ve světě slaví v různých dnech, u nás je to druhá neděle v květnu. Je považován za svátek novodobý, ale má své kořeny už v dávných dobách, v pohanských rituálech, kdy se zákonitě oslavovalo mateřství jako pokračování života.

Za vznikem novodobé tradice bychom ale museli jít do roku 1907 a konkrétně do Spojených států amerických, kde prosazovala práva matek a bojovala za jejich uznání Anna Reeves-Jarvisová. To díky ní se pocta matkám stanovila na konkrétní květnový termín. O pět let později uznal americký prezident Den matek za oficiální státní svátek a navždy mu vytýčil datum druhé neděle v máji.

V naší zemi se začal slavít Den matek až v roce 1923 a jeho velkou propagátorkou byla Alice Masaryková, dcera prvního československého prezidenta. Kromě toho máme ještě Mezinárodní den žen, který se slaví 8. března a který byl tak trochu odstavěn na vedlejší kolej. V některých zemích tyto svátky spojili, u nás zůstaly oddělené. A tak máme nyní všichni příležitost poděkovat maminkám za jejich lásku a péči a darovat jim kytičku a ten nejkrásnější úsměv.

Možná se nyní zeptáte, jestli mají svůj svátek také otcové. To víte, že se nezapomnělo ani na ně, i když tento svátek příliš známý není. Slaví se třetí neděle v červnu, a pokud se rozhodnete, že jej nepřejdete mlčením, můžete už dnes přemýšlet, čím byste svého tatínka dokázali překvapit. Možná už právě tím, že mu v tento den popřejete...

- red -

Kytice šeliku - nakreslila Z. Ziková, 8. A, ZŠ. E. Beneš, Písek

Žádný strach z muzikálu

Rozhodně nemusíte mít strach z muzikálu s názvem Kronikáři, jehož premiéra se uskutečnila v polovině března v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích. A jsou připraveni další představení tohoto muzikálového titulu, který je určen pro dospělé i pro děti. S diváky je počítáno už od věku osmi let. Je to vlastně taková zábavná a zároveň tak trochu poučná rodinná podívaná, jak napovídá už podtitul inscenace – Stručné dějiny světa. Nemusíte se ale obávat, že se jedná o suché vyjmenovávání dat a událostí z historie lidstva – všechno v tomto muzikálovém pojetí je pestrá podívaná plná zajímavostí s určitou porcí nadsázky - a není nouze ani o humorné situace a slovní hříčky.

Tvůrci muzikálu jsou mladí dramatici – David Hlaváč, Helena Kebrtová a David Košťák, kteří v této sestavě tvořili nyní poprvé, ovšem každý z nich má za sebou už několikrát sólové autorství her pro mladé a malé diváky. Kromě toho David Košťák, který složil hudební část muzikálu, získal uznávanou cenu Anděl v kategorii hudby. A bez zajímavosti jistě není ani skutečnost, že je to rovněž poprvé, kdy se na jedné inscenaci podílí všechny čtyři soubory Jihočeského divadla – činohra, opera, balet, který scénou parádně rozpojuje, i Malé divadlo. Režie byla svěřena Petru Haškovi, uměleckému šéfovi právě z Malého divadla. Navíc celé představení provází živá hudba pětadvacetičlenného orchestru s dirigentem Pavlem Trojanem. Vzhledem k tomu, že děj prochází celou řadou historických období, byly velké nároky kladeny i na kostýmy, které vytvořila Jitka Nejedlá. Během představení se divák setká s dvěma sty padesáti různými převleky. A úžasná je i scéna, která vás uchvátí a která se mění v každém ze střídaných se obrazů.

Příběh začíná v současnosti, v rodině čtrnáctiletého Matyáše a jeho malé sestřičky Kačky, o které se stará maminka. Tatínek ale chybí – již před delším časem se prostě ztratil – ztratil se ve svých dějepisných knihách a kronikách. A Matyáše tyto zakázané knihy přitahují stejným kouzlem, takže není divu, že se i on dostává do podobné situace. Ocitá se v historickém sledu mnoha světových událostí – ve starém Egyptě, starověkém Římě, ve Francii v době Johanky z Arku, ve druhé světové válce či v době komunistické totality. Ale i v řadě dalších všeobecně známých dějinných etapách. Každý z těchto úseků se snaží divákovi přiblížit ducha znázorňované doby kostýmy, scénou, písničkami i hereckými dialogy. Matyáš se přitom v těchto historických zastaveních stává některou z postav představovaného dějinného úseku. A opakovaně se také setkává se svým otcem, který se mu snaží vysvětlit, proč se nemůže vrátit zpátky. Jak to celé skončí, to vám ale neprozradíme – na to se musíte jít podívat, sami nebo s rodiči. A uvidíte, že se vám to bude všechno moc líbit...

- hh -

dnes čtete

1.

**Voda nad zlato
Svátek**

2.

**O princezně
Oslava návratu slunce**

3. - 4.

**Hlásí se EKO-KOM
Království z papíru
Povídání o záchraně stromů**

5.

**Zpráva o jedné soutěži
Utrápený míč**

6.

**Jsou tu vaše
Zoo noviny!**

Komu jsou věnovány tyto verše, to jistě poznáte. Zbývá tedy prozradit, že jsou od autorů ze ZŠ E. Beneš v Písku...

... je krásná, milá

Maminka je krásná, milá,
pomůže mi, není líná.
Dělá se mnou úkoly,
co musím mít do školy.

Umí vařit dobroty
a vypere kalhoty.
Dojde potom nakoupit
a uklidí celý byt.

Mám ji velmi rád
a nemusím se ničeho bát.
Filip Kovářik, 6. B

píšu tobě...

Píšu tobě, maminko,
jsi pro mě do světa okýnko.
Učíš se se mnou, pomáháš,
na sebe málo času máš.

Až budeš péct cukroví,
všechno doma provoní.
Nic nebudu povídat,
budu s tatkou ujídat.

Někdy zlobím, odmlouvám,
věř mi, že tě ráda mám.
Píšu pro tebe, maminko,
jsi pro mě do světa okýnko.
Lucie Boháčová, 6. B

Dobrá zpráva

Určitě víte, jak hodně se v poslední době hovoří o matematice, jak je důležitá a nezbytná pro dobré uplatnění v životě. Ale co znalost češtiny, umění mluvit, psát, malovat? To všechno je způsob, jak se mezi sebou porozumět. Chcete sami vyzkoušet, jak už toto umění ovládáte? Robinson rád otiskne vaše příspěvky literární i výtvarné. A to je jistě dobrá zpráva!

-red-

zprávy

Festival na míru

Už posedmé se v březnových dnech konal v Českém Krumlově filmový festival Jeden svět. Každý z předchozích ročníků měl určené závažné spojovací téma – loňský například „hledání domova“, letošní zase „umění spolupráce“. V krumlovském studentském klubu Bouda se odehrávala představení pro školy, promítalo se ale i v přednáškovém sále místního gymnázia a v hlavním sále městského divadla. Na programu bylo osm filmů z české i zahraniční produkce. Divák se tak podíval do Číny, do speciální školy v americké Mohavské poušti, ale také do Polska či na bulharsko-turecké pomezí. Po všech promítaných snímcích následovaly zajímavé besedy. Asi není třeba dodávat, že se tato jarní akce těšila zájmu zejména mladých lidí, jimž také hlavně byla určena.

Zeyer by měl radost

Už pojednávající se letos v dubnu koná akce, která nese název Zeyerovy Vodňany. Ti starší budou vědět, že život tohoto významného českého spisovatele a jeho blízkých přátel byl spojen právě s malebným jihočeským městečkem Vodňany. Cílem této každoroční akce, kterou připravuje vodňanská knihovna, galerie a muzeum společně s Jihočeským klubem Obce spisovatelů, je pěstovat ve školní mládeži vztah k literatuře. A tomu odpovídá i program. V dopoledních hodinách se konají oblíbené besedy se spisovateli na základních a středních školách ve Vodňanech a okolí a večer pak autorské čtení pro širší veřejnost doprovázené hudebním vystoupením vodňanských žáků a studentů.

Můj koníček

Jsem žákem 9. třídy a mým koníčkem je létání. Začal jsem loni ve Strunkovicích nad Blanicí. Létám s I23. To je český celokovový větroň. Jeho předchůdce I13 se vyvážel do 40 zemí světa a říká se, že je to nejlepší školní letadlo. Zatím létám s instruktorem, ale již brzy mě čeká samostatný let. Na letišti jsem poznal spoustu nových kamarádů a je tam super kolektiv.

žák ze ZŠ Husinec

důležitá čísla

KRIZOVÉ CENTRUM
PRO DĚTI A RODINU
V JIHOČESKÉM KRAJI

KRIZOVÉ CENTRUM
PRO DĚTI A RODINU
V JIHOČESKÉM KRAJI

387 410 864

...

LINKA DŮVĚRY PRO DĚTI
ČESKÉ BUDĚJOVICE

VOLEJTE VE DNE I V NOCI:

387 313 030

386 355 500

...

LINKA BEZPEČÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE
BEZPLATNÉ VOLÁNÍ ODKUDKOLIV
800 155 555

Vydavatel, redakce:
Robinson, tř. 28. října 26, České Budějovice
e-mail: redakce@noviny-robinson.cz
www.noviny-robinson.cz
za garance OOŽP Statutárního města České Budějovice

Inzerce, grafická úprava:
STUDIO GABRETA® spol. s r.o., Praha
info@studio-gabreta.cz

Tisk: TISKÁRNA PROTISK, s.r.o., České Budějovice
Reg. č.: MK ČR 7767

Vytištěno na recyklovaném papíru

Vydavatel se nemusí vždy ztotožnit s názory autorů publikovaných příspěvků

medailonek

Zní to sice jako pohádka, ale tento medailonek je o skutečném životě dcery indiánského náčelníka - Pocahontas. Asi si vybavíte řadu filmů anebo knih o indiánech, zejména pak romány Karla Maye, ale na rozdíl od nich tohle není vymyšlené, to se opravdu událo. I když také o Pocahontas byl natočen jak hraný film, tak kreslený snímek z Disneyova studia.

Příběh indiánské princezny

Pocahontas byla dcerou náčelníka volného sdružení indiánských kmenů Powhatan, které žily na území dnešního amerického státu Virginie. Vlastně se jmenovala Matoaka, Pocahontas byla přezdívka, která by se dala volně přeložit jako Malá hračka. Narodila se v roce 1595, kdy ještě většina území patřila indiánům a kolonizátoři zakládali první osady na pobřeží. Kmen, ke kterému Pocahontas patřila, byli lesní indiáni. Žili v lesích, ženy pěstovaly kukuřici, fazole a různou zeleninu, muži lovili zvěř a ryby pro obživu. Stavěli si obydlí se střechem z kůry. Děti běhaly nahaté, teprve okolo dvanáctého roku věku dostaly oblečení z jelenice.

Zhruba v tomto věku se Pocahontas poprvé setkala s bílými osadníky. Bojovníci jejího kmene totiž zajali několik mužů z Jamestownu, nově vybudované osady anglických kolonistů na pobřeží. Jejich vůdci Johnu Smithovi údajně malá Pocahontas zachránila život. Psal o tom i ve své knize, kterou později sepsal. Podle jeho vyprávění měl být popraven – indiánští bojovníci jej přivedli před náčelníka a přitiskli ho k velikým kamenům, na kterých měl být ubitý palicemi. Pocahontas se však vrhla na jeho tělo a objala ho, aby ho uchránila před ranami. Možná to tak úplně nebylo, možná byl předvedený pouze k rozhovoru s náčelníkem, ale kdo ví. Smith ale popisuje, že mu Pocahontas zachránila život ještě jednou, když ho varovala před nebezpečnou léčkou. Jisté ale je, že se Pocahontas s bílými osadníky spřátelila a několikrát donesla do Jamestownu vzakazy a dary od svého otce náčelníka. Brzy nato však Smith odplul přes oceán zpátky do Anglie.

Když bylo Pocahontas osmnáct, vznikaly stále častější boje mezi indiány a bílými osadníky, kteří pronikali stále hlouběji do vnitrozemí. Pocahontas se stala rukojmím, za které měli být vyměněni in-

diány zajatí bílí osadníci. Do Jamestownu ji tehdy unesl kapitán anglické lodi a nevrátil ji zpět ani tehdy, když se zajatí osadníci vrátili podle dohody do Jamestownu. Pocahontas byla v Jamestownu pokřtěná a naučila se mluvit anglicky. O něco později se pak vdala za osadníka Johna Rolfeho, který se do ní zamiloval. A to dokonce s požehnaním svého náčelnického otce, který v tomto sňatku viděl jakousi záruku příměří mezi Powhatany a bílými přistěhovalci.

Roku 1616 se Pocahontas se synkem Thomasem, kterého velice milovala, vydala společně s manželem do Evropy. Měla být pro Anglii živým důkazem, že se indiáni dokážou přizpůsobit, a získat tak i přízeň anglického královského dvora pro rozrůstající se Jamestown na americkém pobřeží. Pocahontas se skutečně dostala až ke dvoru krále Jamese I. a setkala se s řadou významných lidí té doby. Ovšem musela se zříci svého jelenicového oblečení a mokasin. Při zpáteční cestě do Ameriky onemocněla a zemřela na palubě lodi. Bylo jí teprve dvacet dva let.

Možná tak byla ušetřena dalších zklamání. Bílých osadníků stále přibývalo, dobývali další a další území a zatlačovali indiány. Ti se bránili a kolonisty napadli. Řadu z nich usmrtili. Angličané se rozhodli pro krutou odvetu a stovky indiánů pozabíjeli. Zbytek obstaraly nemoci, které sem bílí přivekli – indiáni proti nim neměli obranné látky, a tak na ně často umírali. Z dvanácti tisíc Powhatanů zbyla necelá tisícovka. A dnes je jich už jen nepatrná hrstka.

Thomas, syn Pocahontas, vyrostl mezi bílými a později založil rodinu. Řada dnešních Američanů tak odvozuje svůj původ právě od Pocahontas, indiánské princezny, která si tak moc přála mír mezi indiány a bílými.

Hanka Hosnedlová

všetečkova všeho chuť

Herbář

K pokročilému jaru u nás neodmyslitelně patří také šeřík, neboli obecně bez. Nejen jeho krásné hroznovité květy, ale i jeho silná vůně jsou důvodem, že se v tolika domácnostech vyskytuje na stolech ve vázách.

Málokdo ale ví, že patří do čeledi olivovníkovitých a že se vyskytuje ve zhruba třiceti druzích. U nás je to ve volné přírodě nejčastěji šeřík obecný, na zahradách pak i vyšlechtěný šeřík čínský. Roste nejen v jihovýchodní Evropě, ale také v Asii - a jeho květy mají barevnou škálu od bílé přes růžovou až po temně fialovou.

Tip na výlet

Tentokrát se vypravíme do Tábora, a to do botanické zahrady. Je to druhá nejstarší botanická zahrada v Čechách, hned po Praze. Byla založena v roce 1866 a původně sloužila královské vyšší hospodářské škole. Od té doby se pochopitelně několikrát rozrostla a také její zaměření se poněkud změnilo. Největší část zaujímá arboretum s keři a stromy jak domácími, tak cizokrajnými.

Součástí je i malé jezírko a alpinium (skalka). Ze tří zdejších skleníků jsou dva přístupné veřejnosti. Najdete zde orchideje, kaktusy, sukulenty, ale i masožravé rostliny a další. Botanická zahrada je otevřená od dubna do října, vstup je zdarma, pouze do skleníků se platí vstupné.

Zajímavosti

Víte, že

- jahody jsou jediné ovoce, jehož semena rostou navrch plodu?
- avokádo má ze všech druhů ovoce nejvyšší počet kalorií (167 kalorií na sto gramů)?
- banánovník se nemůže sám reprodukovat a může se rozmnožovat jen s pomocí člověka?
- aby včely mohly vyprodukovat kilo medu, musí sesbírat nektar z více než čtyř milionů květů?
- na ponorkách se používá k vaření arašídový olej, protože se nepřepaluje a nekouří, pokud není zahřátý na víc než 230 stupňů Celsia?
- zuby jsou jediná část lidského těla, která se nedovede sama od sebe zahojit?

- red -

odkud přišla naše jména

Každé jméno má svou historii, svou cestu, své místo vzniku, svůj význam. Přiblížíme si alespoň některá z nich. A už tradičně opět pokračujeme podle abecedy:

GUSTAV

Gustav je severské jméno z krajiny drsných válečníků. Původem je tedy ze Švédska a vyvinulo se zřejmě ze slova: godstaver, což znamená něco jako opora nebo sloup Gótů. A Gótové byli východogermánský kmen pocházející ze severského ostrova Gotland. Jméno Gustav se vyskytuje ve spoustě zemí a přilíší své znění nemění.

GABRIELA

Ačkoliv v současnosti je tohle jméno ve tvaru Gábina nebo Gábi celkem módní, jeho původ je hodně a hodně starý. Je vlastně odvozené od mužské podoby jména Gabriel, které pochází z hebrejštiny. Znamená něco jako Bůh je mocný nebo Bůh je má síla, přeneseně také hrdina Boží. Navíc je spojeno se známou postavou archanděla Gabriela ze Starého zákona.

- red -

pero

Je to jasné. Je tu jaro. A s ním se rodí i verše, které ho oslavují. Nejinak v hlavách autorů ze ZŠ E. Beneše v Písku...

Zima končí

Jaro nese konec zimy,
nemusím se už bát rýmy.
Lyže schovám do garáže,
zima už se neukáže.

Sluníčko nás začlo hřát,
venku si zas můžem hrát.
Na zahradě začla práce,
budem rýpat, sázet, kácet.

Sněžinka už rozkvetla,
příroda se nespětla.
Jaro už je zase tady,
květem voní celé sady.
Matěj Schacherl, 5. C

Jarní dny

Jaro, kde se letos touláš?
Zima tady stále je.
Jaro ale na nás nedbá,
na horách se lyžuje.

Už se těším na sluníčko,
na vysoké teploty.
Když se stromy zelenají
a ptáčky zpívají sonety.

Přišel první jarní den,
pojďte všichni, pojďte ven.
S jarem přijdou radovánky,
otevřou se hrady a zámky.

Tvůj čas končil, tak to uznej,
nedělej už drahoty.
Nech mě vzít si
moje krátké kalhoty.
Aneta Jandoušová, 5. C

Jaro

Dneska ráno, co se stalo?
Místo tmy mě slunce na nos pošimralo.
Zpívá ptáče na pelesti,
je tu jaro, to je štěstí!
Jaro je slunce,
jaro je včela,
která k nám včera na dvůr zaletěla.
Jaro jsou květy plné medu
a dál už básnit nedovedu.
Jaro je vítr, modrý mráček,
motýl, co sedl kočce na čumáček.
Koťata sedí na pelišku
a já čtu venku jarní knížku...
Jihana Seidlová, 8. B

Starý slabikář

Byl jednou jeden starý slabikář. Byl moc pyšný, že dokáže spojit písmenka, slabiky a slova ve věty.

On byl totiž vůbec hodně pyšný. Jednou o víkend se rodina chystala na výlet. Učebnice malé Aničky maminka uklidila do knihovny mezi ostatní knížky. A to nedělalo žádnou dobrotu. Hned jak rodina odjela, v knihovničce to začalo skřípat. Slabikář se totiž začal naparovat: „Oho, já mám obrázky přes celé stránky! A jak velká písmenka mám!“ „To já mám písmenka malá, ale obsahují užitečné informace!“ odpověděla encyklopedie. A tak se začaly pošťuchovat, kdo je z nich nejpotebnější. To hádání jim zabralo celý víkend. Ostatní knížky se těšily, že se Anička vrátí z výletu a slabikář uklidí do školní aktovky.

Ale Anička si slabikář vyndala, aby si mohla zopakovat písmenka, co se už naučila. A vtom si její bráška začal nahlas číst úryvky z encyklopedie zvířat. Byly to samé zajímavé věci. Dokonce tak zajímavé, že se zaposlouchal i slabikář.

Když se po chvíli ocitly knížky zase vedle sebe, musel slabikář uznat, že každá má svou důležitost. Slabikář totiž potřebují děti, aby se naučily číst, třeba právě encyklopedii.

Od té doby už se slabikář nad encyklopedii nepovyšoval.

Vojtěch Gornický, 6. B, ZŠ E. Beneše, Písek

Doplňovačka s kvízem

Je to skoro k uzoufání,
co odhalí sníh při tání.
Taky vážně přemýšlíte,
... (tajenka)?

Vyluštěnou tajenku nám zašlete do **5. května 2017**
na e-mail: redakce@noviny-robinson.cz.
Tři z vás vylosujeme a odměníme.
A nezapomeňte uvést celé jméno a adresu,
ať vás pošťák s dárečky lehce najde!

Vyprávění o skle

TAK JSEM ZASE TADY A DNESKA SI POVÍME O TOM, JAK SE SKLO VYRÁBÍ.

PRVNÍM KROKEM JE ROZTAVIT HMOTU NA VÝROBU SKLA. SKLÁŘSKÉ PÍSKY A RŮZNÉ PŘÍSADE, ALE TAKÉ STARÉ SKLO.

VZNIKL TUHÝ NEPRŮHLEDNÝ KMEN S BUBLINKAMI. TAKLE ALE SKLO NEVYPADÁ, ŽE NE?

PAK PŘIJDE NA PROGRAM ČERENÍ. TO SE KMEN MÍSÍ A VYHÁNÍ SE Z NĚHO TY BUBLINKY.

JAK VIDÍTE, KMEN UŽ JE PODSTATNĚ ŘIDŠÍ.

DALŠÍ FÁZE JE TAKZVANÉ SEJITÍ. TO SE KMEN ZCHLAZUJE....

A PAK UŽ SE SKLÁŘSKÝ KMEN ZPRACOVÁVÁ. TŘEBA RUČNĚ DO KRÁSNÝCH TVARŮ...

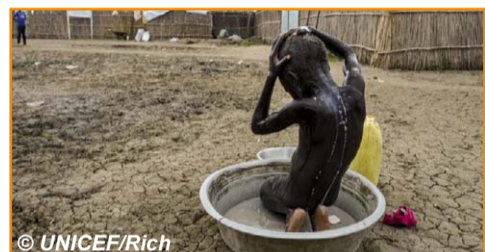
...ANEBO PAK STROJOVĚ, LITÍM, LISOVÁNÍM A PODOBNĚ.

Námět a text: Hanka Hosnedlová, stránku nakreslila: Zdeňka Študlarová

Seznamte se s obdivuhodnými dětmi, jejichž těžký život si ani nedovedeme představit. Jejich osudy spojuje nadlidské zápalení o získání pro nás tak běžného bohatství, jakým je každá obyčejná kapka vody. Ostatně, mnohé jste se už dověděli při čtení sloupečku UNICEF na titulní stránce. Alespoň tedy ještě několik dalších konkrétních příkladů...

Když není voda...

Bentiu, Jižní Súdán: 7letý John je jedním ze 100 tisíc obyvatel uprchlického tábora ve státě Unity, kde byl 20. února 2017 vyhlášen hladomor. Voda je v táboře na přiděl – každý má nárok na 13,5 litru denně. Rozsáhlé oblasti Jižního Súdánu jsou postiženy dlouhotrvajícím suchem, způsobeným katastrofálním nedostatkem srážek během posledních dvou let. Celá úroda byla zničena a o většinu vodních zdrojů na venkově i ve městech se lidé momentálně dělí s hospodářskými zvířaty, která doposud neuhynula.

© UNICEF/Rich

Mehana, Niger: Bratři (zleva) Boubacar, Sanoussi a Mahamadou naplňují jako každé ráno kanystry vodou z řeky Niger, kterou už teď používají jen na zalévání záhonů. „Do školy ve vedlejší vesnici chodíme asi dva roky. Předtím jsme neměli oslíky, tak jsme museli chodit pro vodu několikrát denně a na školu nezbyl čas. Máme malé pole, kde pěstujeme zeleninu. Každé ráno proto brzy vstáváme, abychom zajeli pro vodu k řece a zalili záhony. Pak jdu do školy a těším se na odpoledne, protože po škole vždycky hrajeme s kamarády fotbal,“ vysvětluje 13letý Sanoussi.

Pár oslů rodně poskytl UNICEF v rámci projektu Dobyččí banka krátce poté, co rodně zemřel otec. Lidé v širokém okolí používají závadnou vodu z řeky už jen na mytí a na úklid. Pitnou vodu teď děti nosí od čerpadla ve vedlejší vesnici, které UNICEF vybuvoval v areálu školy.

© UNICEF/Gilbertson VII Photo

Aleppo, Sýrie: 8letý Rafi se svým kamarádem při každodenní cestě k jednomu ze zásobníků pitné vody ve své čtvrti. „Nevadí mi chodit pro vodu, ale radši bych chodil do školy. Nejhorší je, když se mi vozík kvůli dírákům v silnici převrátí a já se musím vrátit k cisterně. Alespoň už teď máme čistou vodu, protože v létě jsme museli pít vodu z rybníčku po bombách. Chutnala divně a pořádk jsem po ní zvracel,“ vypráví Rafi.

Pokračující boje a ostřelování města způsobují dlouhodobé výpadky v zásobování pitnou vodou. UNICEF zde prostřednictvím krizových dodávek velkokapacitních cisteren, mobilních čističek vody a tablet na čištění vody zajistil pitnou vodu pro 1,45 milionu lidí.

© UNICEF/Al-Issa

Klášteř Chorten Nyingpo, Bhútán: 13letý Dorji je mnichem téměř polovinu svého života – do kláštera ho přivedlo postižení nohou, kvůli němuž by nedokázal pomáhat svým rodičům na poli, a stal se tak pro ně přítěží. Ve spolupráci s místními úřady a představenými kláštera se UNICEF snaží o zlepšení životních podmínek dětských mnichů, jichž jsou podle odhadů v Bhútánu více než 4 tisíce. V Dorjiho kláštere tak mohla být před 3 lety postavena nová umývárna, po jejímž vybudování výrazně poklesl počet střevních onemocnění. Bhútán je jednou ze zemí, kde český UNICEF dlouhodobě cíleně pomáhá a stavbu umývárny umožnili svými dary čeští podporovatelé.

„Teď máme dost vody pro nás všechny a už nejsme tak nemocní jako dřív. Je sice ledová, ale když si ohřejeme vodu v kotli, můžeme se i koupat,“ popisuje nadšeně Dorji.

© UNICEF/Vyhňáková

Kolik stojí pomoc?

- 420 Kč – 500 tablet na odčervení, které dětem umožní zbavit se nebezpečných parazitů přenesených znečištěnou vodou.
- 1 235 Kč – 10 000 tablet na čištění vody pro situace krizí a humanitárních katastrof. Každá tableta zajistí 4–5 litrů pitné vody
- 10 052 Kč – ruční čerpadlo typu AFRIDEV z nerezové oceli, upravené pro tropické prostředí a hloubku do 45 m, zajistí dostatek pitné vody pro celou komunitu

převzato z www.unicef.cz

Ferda Mravenec

V jednom velkém mraveništi uprostřed lesa u malého potůčku žil jeden mravenec. Jmenoval se Ferda. Nenechte se ale zmást, Ferda nenosil žádný puntíkový červený šátek ani není nijak známý. Vypadal prostě jen jako všichni ostatní mravenci v jeho mraveništi.

Měl spoustu dalších kamarádů, kteří spolu s ním tvrdě pracovali na chodu mraveniště. Vázalo je k sobě zvláštní chemické pouto a naprostá oddanost královně, která byla zároveň matkou všech.

Ovšem mravenec lesní má mnoho nepřátel. A tak se jednou stalo, že jeden zlobivý kluk přišel k mraveništi a řekl si, že tady se mu mraveniště nelíbí, a rozhodl se ho zničit. Ferda se cítil hrozně, viděl, jak mu ten drzý kluk ničí domov, a neměl daleko k pláči. Cítil ale, že musí za každou cenu něco udělat. Jenže sám nic nezmohl. Naštěstí viděla tuhle pohromu paní Jezevcová, babička Emanuela, která znala toho zlobivého kluka Honzu. Ta mu vynadala, chytila ho za ucho a vedla ho za rodiči. Ferdovi se ulevilo, kdyby nebylo paní Jezevcové, jeho domov by jistě byl brzy zničen.

Mohlo by se třeba zdát, že život mravence je nudný, či dokonce nezajímavý, ale opak je pravdou. Stejně jako ostatní zvířata nebo lidé se mravenec musí vypořádat s každodenními problémy v podobě přírodních živlů, nedostatku potravy i nepřátel.

žák ze ZŠ Husinec

Poznámka: A na konec tohoto příběhu ještě prosba k vám všem. Začíná jaro, čas, v němž by - ostatně jako i jindy - neměl nikdo nikomu ubližovat. Jestli tedy ve svém okolí rovněž znáte podobného „Honzu“, nenechte ho ničit vše, co dýchá, je živé a ze života se raduje. Ať pozná, že s ním pohrde!

Nakreslil: Tadeáš Krieg, 7 let, ZŠ Dr. M. Tyrše, Hrdějovice

Já se asi utrápím

Přibližují se. Vnímám jejich kroky, slyším jejich přibližující se hlasy. Mám strach, bojím se, co bude následovat. Slitují se konečně, nebo budu opět prožívat tu strašlivá muka? Otevírají se dveře, země se začíná třást pod chodidly mých trýznitelů. Cítím, jak se mě dotýkají cizí ruce a vytahují mě z mé cely. Snažím se volat o pomoc, ale nikdo mi neodpovídá. Nesou mě na známé místo plné bolesti a utrpení... Můj strach se začíná stupňovat, už ze sebe nemůžu vydat ani hlásku. Hází mě na studenou zem. Jejich křik je stále hlasitější. Nemůžu utéct, je jich příliš mnoho a já už nemám sílu vzdorovat. Najednou ucítím prudkou bolest, když něčí noha přistála na mém těle. Co jsem vám udělal? Proč mě tak trápíte? Cítím další a další kopance, poddávám se jim. Za křiku strašlivého slova „GÓÓÓL“ padám do sítě. Je to prudký náraz, omdlévám. Probouzím se opět ve své cele, celý ušpiněný a okopaný. Další fotbalový zápas je za mnou. Nesnáším svůj život! Váš fotbalový míč.

Adéla Malecová, Sabina Jurenková, ZŠ Husinec

Nakreslil: Matěj Klouda, 6 let, ZŠ Dr. M. Tyrše, Hrdějovice

Pramínek ze studánky

Jaro začíná a celá příroda se probouzí. Tráva zelená a stromy se pyšní svými květy. Ve městě je svěží čistý vzduch, ale ta pravá krása je až na vesnici. Nebo ne? Pojďme ještě dál. Do lesa. Na konci vyšlapané pěšiny je studánka obklopená mechem. Chodí k ní všichni obyvatelé lesa.

Z této studánky se dere malý vodní pramínek. I když voda pomalu odtéká, studánka zůstává pořád stejně naplněná.

Pramínek našel koryto potůčku a zvýšil svoji rychlost. Prodírá se mýtinou, předbíhá chodce a řítí se na město. Zde jeho krásná a dobrodružná cesta končí. Voda pleskla do pěnic se Otavy. Z malé studánky, menším potůčkem a řekou dotekla až do Severního moře.

Možná se někdy vrátí...

Jakub Hesoun, 8. B, ZŠ E. Beneše, Písek

SOUTĚŽ pro všechny Budějčáky!

1. Zaregistrujte se na www.tridenijedulezite.cz

2. Vyfotíte se v Českých Budějovicích, jak třídíte odpad. Chcete poslat více fotek? Není problém!*

3. Pošlete nám svoji fotku

A vyhraje jedna z výher v celkové hodnotě 55 000 Kč

Hlavní výhra: uhrazení poplatků za svoz komunálního odpadu v roce 2018

Losujeme každých 14 dnů o drobné dárky
* Fotografie musejí být v různém časovém období a místě
Další informace na www.tridenijedulezite.cz

ZOO NOVINY

Zoo Hluboká, 373 41 Hluboká nad Vltavou, tel.: 387 002 211, e-mail: info@zoohluboka.cz, www.zoohluboka.cz

Ahoj kluci a holky, ahoj dospěláci!

Mě jen tak v přírodě nezahledněte. Zaprvé jsem noční zvíře a zadruhé se umím výborně maskovat. Mé peří má podobné zbarvení jako kůra stromů, na kterých sedím. A ještě k tomu jsem hodně malinký, asi jako kos. Vážím pouze kolem 100 gramů. Má peříčka na hlavě připomínají ouška, a když chci být neviditelný, vztyčím je nad hlavu. Vypadám potom jako stará větvička a případný predátor si mě nevšimne. Můžete mě však zřetelně slyšet, jelikož se za soumraku a s vstáním ozývám jednoduchým opakujícím se houkáním, které zní jako zvuk flétny. Pokud jste stále ještě neuhodli, tak se hrdě řadím mezi sovy. Vyskytují se zejména v jižní Evropě a v zimě jsem na dovolené v Africe. Občas se ukážu i v České republice, ale to jen vzácně. V přírodě vyhledávám listnaté lesy nebo parky, kde rostou staré stromy s dutinami, ve kterých hnízdím. Mohu využít i ptačí budky. Má jediná partnerka klade 2 - 5 vajec, která zahřívá kolem 25 dní, a já jí v tomto období nosím potravu. K jídlu si dopřávám různé hmyz nebo i malé hlodavce.

V Zoo Hluboká se nacházím společně s jinými druhy sov naproti expozici Jezevčí skály. Tak zajděte a uvidíme, jestli se vám podaří mě ve voliére najít.

Váš VÝREČEK MALÝ

kalendář akcí 2017

Zoo není jen procházka mezi zvířaty. Přijďte se k nám také dozvědět něco nového, zajímavého, hrát si a bavit se.

Změna programu vyhrazena.

V případě nepříznivé počasí může být akce zrušena, nebo přesunuta na jiný termín. Sledujte prosím aktuální informace na našich webových stránkách www.zoohluboka.cz.

Informace o akcích na telefonních číslech: 387 002 211, 724 113 797 nebo 724 846 142.

DUBEN

15. 4. – Velikonoce v zoo

KVĚTEN

1. 5. – MAY DAY
22. 5. - 31. 5. – Dětské divadelní hry

ČERVEN

1. 6. - 2. 6. – Dětské divadelní hry

ČERVENEC

Večerní komentované prohlídky
termíny 4., 7., 11., 14., 18., 21., 25.
(nutná rezervace)
28. 7. – Večerní pohádková zoo

SRPEN

Večerní komentované prohlídky
termíny 1., 4., 8., 11., 15., 18., 22., 25., 29.
(nutná rezervace)

ŘÍJEN

7. 10. – Den zvířat

LISTOPAD

4. 11. – Strašidelná zoo

PROSINEC

2. 12. – Putování za Mikulášem
14. 12. - 1. 1. 2018 – Vánočně nasvícená zoo
24. 12. – Štědrý den v zoo

Mravenci, jako jedna z neúspěšnějších skupin bezobratlých živočichů, patří mezi blanokřídlý hmyz. Zatím je známo zhruba 12000 druhů, ale předpokládá se, že jich existuje mnohem více. Mravenci se přizpůsobili různým prostředím a najdeme je tak skoro po celém světě. Vytváří velká společenstva, kde mezi jedinci vládne složitá a přísná hierarchie neboli uspořádání vztahů mezi jednotlivými členy.

Nejstarší zemědělci na Zemi aneb pozoruhodný svět mravenců střihačů

Mravenci rodu *Atta*, zvaní také střihači, žijí přirozeně na americkém kontinentu zhruba od jižní části USA až po jih Argentiny. Vyskytují se v lesích, kde vytvářejí obrovské kolonie, kterou může tvořit až několik milionů jedinců. Velká část mraveniště je uložena pod zemí a vytváří zde spleť labyrint chodbiček a komůrek, které mohou dosahovat hloubky až 6 metrů. Tito mravenci si vytvořili obdivuhodný způsob získávání

potraviny. Živí se houbou, kterou si sami pěstují ve svém mraveništi. Živiny pro houbu přinášejí ve formě nastříhaných listů, které sbírají ve svém okolí. Mravenci střihači mají obrovskou spotřebu listového materiálu. Místní lidé je spíše vnímají jako hmyzí škůdce. Nasbírané listy poté rozžvýkají, smíchají se svými slinami a zabudují je do podhoubí. Samotná houba by bez těchto mravenců nemohla existovat. Jedná se o symbiózu, tedy o vzájemně prospěšný vztah mezi dvěma druhy.

Při procházce pralesem můžeme narazit na tzv. mravenčí dálnici. Zde několik stovek mravenců míří ke svému mraveništi se svým úlovkem. Části listů, které nosí ve svých kusadlech, okusují až v korunách mohutných stromů. Tento důležitý úkol mají v kolonii na starosti vojáci. Ti mohou být až 17 milimetrů velcí a k okusu mají vyvinutá mohutná kusadla. Ta jim kromě získání materiálu mohou sloužit i k obraně hnízda. Další důležitou roli mají nosiči, kteří musí jednotlivé lístečky nanositi dovnitř mraveniště. Většinou tuto práci vykonávají bývalí vojáci, kterým se po čase

kusadla otupila. Mezi nejmenší zástupce v kolonii patří dělnice, které uvnitř mraveniště živí houbu nanošenými lístky a starají se i o její jemné podhoubí. Odstraňují i případné plísňe, které mohou jejich houbu napadnout. Největším jedincem v kolonii je samotná mravenčí královna dosahující až 3centimetrové délky. V celé milionové kolonii je pouze jedna a je také jediná, která se může dále rozmnožovat. Pokud královna zemře, zanikne s ní i celá kolonie. Délka jejího života může být 10 - 20 let. Všichni jedinci v mraveništi mají hnědorezavou barvu bez ohledu na jejich postavení.

Mravenci mezi sebou komunikují pomocí chemických látek neboli feromonů. Stačí, aby jeden mravenec našel vhodný rostlinný materiál, a pomocí vyslané pachové stopy o tom za chvíli ví už celá kolonie. Dále mohou komunikovat i pomocí zvuků, které vyluzují třením částí svých těl.

K chovu těchto mravenců je zapotřebí zajistit dostatečné teplo, zejména kvůli houbě, která vyžaduje teploty v rozmezí 25–28°C. Samotní mravenci jsou naopak vůči chladnějším teplotám odolní. Je třeba také mraveništi správně odvětrávat, aby nedocházelo k tvorbě plísni. Jako rostlinný materiál se mravencům přinášejí převážně větvičky z ovocných keřů například ostružiníku.

V Zoo Hluboká bude od začátku letní sezony nově otevřena nová expozice Mravenčí hnízdo. Zde budou moci návštěvníci pozorovat nejen výše popsaného mravence střihače, ale i další druhy, jako je mravenec dřevokaz, mravenec zrnojed a mravenec, kteří žijí v symbióze s rostlinami. Expozici budou doplňovat termity. Mravenčí hnízdo se nachází v budově Vzdělávacího centra u voliery Český les.

novinky ve zkratce

Jarní úklid v zoo

Jako každý rok i v zoologické zahradě bylo nutné provést pořádný jarní úklid. Bylo třeba vyčistit všechny výběhy a voliery od spadlého listí a dále vypustit a odbahnit všechna jezírka a bazény. Ty se nacházejí zejména ve voliérách u vodních ptáků a v expozici Český les. Také v bazénu u tygrů proběhlo důkladné vyčištění. A to nebylo jen tak, protože nejdříve bylo nutné ulovit sumce, který v tygřím bazénu žije.

Ježkům a netopýrům končí dovolená

Ježci a netopýři z volné přírody, kteří byli na podzim zachráněni a přečkali zimu v naší zoo, se pomalu probouzejí. Celkem u nás zimu strávilo 6 ježků a 9 netopýrů. Mezi nalezenými netopýry bylo několik druhů jako netopýr pestrý, hvízdavý, nejmenší a rezavý. Přes zimu bylo o všechny skvěle postaráno. Po probuzení je čeká návrat zpět do přírody.

První mláďata

V zoo již od začátku března můžete pozorovat nově narozená mláďata. Mezi prvními byla 3 jehňata ovce ouessantské a 3 mláďata králíka divokého. Ta se narodila 28. 2. 2017. Březost u králíků divokých trvá pouze kolem 30 dnů a mláďata jsou po narození slepá a holá a zcela závislá na péči matky. Ta o ně pečuje 3 týdny v noře vystlané její srstí. Malí králíci začínají vidět kolem 10. dne života. To u ovce ouessantské trvá březost 5 měsíců a její mláďata po narození vidí, mají srst a chvíli po porodu se postaví na vlastní nohy. V následujících dnech očekáváme narození dalších jehňátek a kůzlat.

Staví se nová voliéra

V Zoo Hluboká se v blízkosti expozice Český les staví nová ptačí voliéra pro mandelky hajní. Tito ptáci jsou velmi pestře zbarvení. Samec i samice jsou azurově modří s červenohnědým hřbetem. Žijí v řídkých lesích a lučinách, kde loví zejména hmyz. Pojmenování tohoto ptáka vychází ze starého slova mandel, což znamená kupka obilí. Mandelci totiž na svoji kořist číhají na vyvýšených místech, kde je lidé pozorovali. V České republice se ve volné přírodě mandelci již neobjevují.

školní výpravy do zoo

Hraj si, bav se, poznávej - zoo ti v tom pomáhej!

Zpestřete si hodiny přírodopisu, biologie či ekologie nejen návštěvou zoo, ale i některým z našich vzdělávacích programů. Programy nabízíme pro všechny typy škol.

Upír, nebo netopýr? NOVINKA

Odkryjeme si různé netopýří záhady, a seznámíme se tak s fascinujícím světem těchto létajících savců. Kde se s netopýry potkáme a jak můžeme přispět k jejich ochraně? A jsou upíři skuteční?
Program je určen pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ

Celou nabídku vzdělávacích programů a bližší informace naleznete na www.zoohluboka.cz. Pro objednání programů můžete využít elektronický formulář nebo kontaktovat naše vzdělávací oddělení na telefonním čísle 387 00 22 12 nebo 602 390 355.